

ПРО ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Однією з головних задач діяльності підприємства є управління витратами, в тому числі податковими. Податкові витрати – це будь-які податкові вилучення, що зменшують в остаточному підсумку чистий прибуток підприємства. Необхідність планування обумовлена не тільки рівнем загального податкового тиску, але й іншими характеристиками: наявністю різних видів податків і зв'язків між ними, наявністю зворотних зв'язків при їх впливі на фінансово-економічні результати діяльності підприємств, а також розходженнями в рівні оподаткування окремих видів продукції внаслідок нерівномірного характеру розподілу податків.

В сучасних умовах господарювання податки відображаються тільки в цілому по підприємству, що не дозволяє використовувати їх при прийнятті управлінських рішень за сферами діяльності та видами продукції. При калькулюванні собівартості продукції виділяються тільки відрахування на соціальні заходи, у відношенні інших податкових витрат диференційований підхід до їх розподілу за видами продукції, як правило, не використовується.

Податки в економіці України перетворилися на одну із найсуттєвіших “статей витрат” виробництва продукції. У зв'язку з цим, особливий інтерес представляє класифікація податків з точки зору економічної діяльності підприємства та їх вплив на формування витрат підприємства. Для реалізації механізму податкового менеджменту, оптимізації виробничих альтернатив необхідно застосовувати коректні методи податкового планування, пов'язані з особливостями оподаткування конкретної операційної діяльності. Сутність управління податковими витратами полягає в тому, що при розбіжності рівня податкового навантаження на різні види продукції, виробник, володіючи правом вибору операційної і маркетингової стратегії, має можливість впливати на обсяг, а іноді – і номенклатуру виробленої продукції.

Критеріями коректності планування є:

- повнота планування – у плани повинні включатися всі події і ситуації, що мають значення для прийняття рішень. Дотримання цього принципу призводить до розширеного загального плану зі сполученими індивідуальними планами;
- деталізація планування – планові величини повинні бути визначені досить докладно і точно. Глибина планування повинна орієнтуватися на його мету;
- безперервність планування;
- корисність планування – ефективність планування впливає з поліпшення якості прийнятих рішень. Слід зауважити, що кількісно оцінити його навряд чи можливо.

Більшість даних для податкового планування формується в бухгалтерському та податковому обліку, але інша частина даних спеціально формується в управлінському обліку. Перехід від податкового обліку до податкового планування необхідний в умовах впровадження управлінського обліку та застосування бюджетування.

За способом включення до локальних планів податкові витрати класифікуються на прямі і непрямі. Іноді такий розподіл є умовним, тому що залежить від конкретних обставин здійснення витрат. Наприклад, податок на рекламу окремого виду продукції буде відноситися в повному обсязі до такого виду продукції (прямі податкові витрати); податок на рекламу, пов'язану з іміджем підприємства буде розподілятися між видами продукції (непрямі податкові витрати). Збір за забруднення навколишнього середовища буде включений до бюджету одного структурного підрозділу, якщо інші підрозділи не викидають (не скидають) шкідливі речовини в навколишнє природне середовище в процесі виробничої діяльності. У протилежному випадку він розподіляється між підрозділами і видами продукції.

Методика планування податкових витрат припускає розробку зведеного плану підприємства по податках, локальних планів структурних підрозділів і агреговано-диференційованого показника податків по кожному виду продукції, що умовно можна назвати локальним планом виду продукції, розуміючи під планом відомість податкових витрат. Методика планування податкових витрат включає наступні етапи:

- I. Аналіз об'єктів оподаткування. Це детальний аналіз встановлених та сплачуваних податків та

зборів за податковим законодавством. Після проведення аналізу підприємство отримає дані про об'єкти, що підлягають оподаткуванню, відрахування та пільги на плановий рік.

II. Підготовка бюджетів, що пов'язані з податковим. Планування податкового бюджету пов'язане з розробкою основних (операційних) бюджетів або кошторисів за окремими центрами відповідальності. Для планування податків необхідні дані з наступних бюджетів: бюджету реалізації продукції; бюджету закупівлі матеріалів; кошторису витрачання матеріалів; бюджету закупівлі робіт та послуг; бюджету витрат на оплату праці; бюджету соціальних виплат та пільг; бюджету інвестицій. В процесі розробки фінансових бюджетів попередні розрахунки показників податкового бюджету можуть змінюватися, тому що послідовне узгодження статей фінансових бюджетів може призвести до зміни доходів та витрат і статей балансу.

III. Формування податкових планів структурних підрозділів. Структури податкових планів виробничих і невиробничих підрозділів не збігаються, податкові витрати плануються за різними схемами. Потрібно відзначити, що в тих випадках, коли такі нормативи визначені в розрахунку на одиницю продукції, планування витрат виконується в зворотному порядку: спочатку за видами продукції, потім – за структурним підрозділом в цілому.

IV. Розрахунок агреговано-диференційованого показника податків за видами продукції передбачає розподіл податків (крім соціальних зборів) структурних підрозділів між видами товарної продукції.

V. Для основної товарної продукції виконується наступна операція. У локальний план основної товарної продукції включаються податкові витрати з відповідного локального плану продукції або послуг допоміжного значення, що необхідні для виробництва основної товарної продукції. При цьому необхідно враховувати норми витрат допоміжної продукції (послуг) на виробництво основної продукції. У результаті планування податкові витрати за видами продукції будуть представлені агреговано-диференційованим показником, що являє собою загальну сукупність податкових витрат, що виникають у зв'язку з виробництвом і продажем конкретного виду продукції в короткостроковому періоді:

В умовах планування податкових витрат агрегований показник податків в цілому по підприємству дорівнює сумі показників по окремих видах товарної продукції.

Таким чином, планування є основною формою планування економічно обґрунтованих податкових витрат у розрізі структурних підрозділів і видів продукції промислового підприємства. Здійснюючи податкове планування підприємство обирає варіанти дій, які можуть бути здійснені в майбутньому. Бюджетний метод управління витратами, прибутком та фінансами використовується як інструмент планування, контролю та регулювання. Податкове планування дозволяє впливати та оптимізувати грошові потоки, управляти витратами та прибутком. В свою чергу, на оптимізацію податків впливають вибір облікової політики підприємства, визначення структури активів та інші фактори.

Позитивних результатів від здійснення на підприємстві податкового планування можна досягти тільки за умови чіткого формулювання завдань, правильної організації та контролю за їх реалізацією. Податкові платежі, охоплюючи практично всю виробничу і господарську діяльність підприємства, входячи до складу всіх складових ціни, впливають на ефективність виробництва, а також являються важливим фактором для прийняття бізнес-рішень.